

# خبرنامه انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا (۲۶)

(از ۱۰ تا ۱۷ دی‌ماه ۱۳۹۰)

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۲۱۸۶

دی‌ماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات سیاسی

## به نام خدا

### فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۵.....	سوریه
۹.....	بحرین
۱۱.....	یمن
۱۴.....	مصر
۱۶.....	عربستان
۱۸.....	فلسطین
۱۹.....	تونس
۲۱.....	لیبی



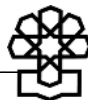
## خبرنامه انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا (۲۶) (از ۱۰ تا ۱۷ دی‌ماه ۱۳۹۰)

### مقدمه

همزمان با آغاز سال ۲۰۱۲ میلادی و درحالی که انقلاب‌های شکل گرفته در کشورهای شمال آفریقا و خاورمیانه عربی همچنان مسیر پر فرازونشیب خود را ادامه می‌دهند، تمرکز این تحولات در هفته گذشته همچنان بر محور سوریه متمرکز بود و این کشور که پذیرای ناظران اتحادیه عرب است، همچنان مورد تهاجم کشورهای متخاصم عربی، غربی و ترکیه است. دولت سوریه در تلاش برای پایان دادن به ناآرامی‌های صورت گرفته در این کشور، همکاری و همراهی گسترده‌ای را با اتحادیه عرب صورت داد که نتیجه نهایی آن پذیرش ناظران اتحادیه عرب در شهرهای مختلف این کشور بود. فعالیت این ناظران و گزارش‌های اولیه منتشر شده توسط آنها به شدت برخلاف انتظار و باور نیروهای متخاصم در سوریه بود و از این رو تنها یک هفته پس از شروع مأموریت این ناظران، کارشکنی در عرصه‌ها و ابعاد مختلف علیه آنها شروع شد.

مخالفان دولت سوریه که هفته گذشته دور تازه‌ای از اختلافات میان خود را آغاز کرده‌اند، نخستین کسانی بودند که با مأموریت این هیئت مخالفت کردند. آنان که بر

این باور بودند با آمدن ناظران عرب فرصتی برای سازماندهی و عرض‌اندام پیدا خواهند کرد در این مورد به شدت دچار مشکل شدند و در بزرگ‌ترین تظاهرات خود در شهر حمص تنها ۷۰ هزار نفر را گرد آوردند که این تعداد کمتر از ۱۰ درصد ساکنان این شهر را شامل می‌شود. در بعد دیگر همزمان شدن حضور ناظران عرب و خرابکاری‌ها و بمبگذاری‌های صورت گرفته در شهرهای مختلف به خصوص دمشق، موقعیت نظام حاکم سوریه را تقویت کرده است تا جایی که به نظر می‌رسد مخالفان از نظر سیاسی، روانی و عملیاتی و حتی در افکار عمومی مردم جهان و عرب به شدت منفور شده‌اند. درخواست‌ها برای خروج ناظران البته تنها محدود به مخالفان نظامی و سیاسی دولت سوریه نبود، بلکه دیگر کشورها نیز در این مورد دست به تحرکاتی زدند؛ از جمله این اقدامات می‌توان به رایزنی نخست‌وزیر قطر اشاره کرد که با سفر به نیویورک و دیدار با دبیرکل سازمان ملل از ناکامی مأموریت ناظران و بی‌تجربگی آنان خبر داد. شیخ حمد بن جاسم که انتظار گزارش‌های مورد نظر را از این ناظران می‌کشید به همراه آمریکا، فرانسه و ترکیه و با استفاده از ابزار رسانه‌ای تلاش بسیاری برای منحرف کردن این مأموریت انجام دادند که این مورد باید در نشست روز یکشنبه هفته جاری مقامات اتحادیه عرب مورد بررسی قرار بگیرد، البته در این مورد باید به رایزنی‌های وزیر امور خارجه ترکیه با مقامات جمهوری اسلامی ایران در تهران هم اشاره کرد که یکی از مهمترین موضوعات آن مسئله سوریه بود که بدون شک تأثیرات مهمی بر تصمیم‌گیری و آینده تحولات این کشور خواهد داشت. چرا که براساس اطلاعات منتشر شده ایران اعلام کرده که به حمایت قاطع خود از اصلاحات در سوریه ادامه خواهد داد.



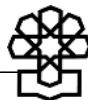
در مصر، همزمان با برگزاری دور پایانی انتخابات این کشور، رایزنی‌ها برای تهیه مفاد قانون اساسی و همچنین کنترل مجلس در جریان است. منابع خبری در این کشور از ارتباط صریح و بدون پرده آمریکا با جمعیت اخوان المسلمین مصر خبر می‌دهند تا جایی که جفری فلتن دستیار وزیر امور خارجه این کشور با سفر به قاهره با رهبران اخوان دیدار کرد تا از آنها قول همراهی و همکاری در قبال معاهده کمپ‌دیوید را بگیرد، مسئله‌ای که بارها در طول هفته گذشته از طرف رهبران اخوان رد و ازسوی مقامات آمریکایی بر آن تأکید شد. آنچه از تحولات مصر و رایزنی مقامات آمریکایی در این کشور می‌گذرد حکایت از نگرانی عمیق واشنگتن از آینده مصر و تأثیر آن بر رژیم صهیونیستی است. تنش‌های صورت گرفته در مرزهای فلسطین اشغالی و سخنان مقامات رژیم صهیونیستی در مورد آینده این معاهده و نگرانی از قدرت گرفتن اسلام‌گراها آنها را به شدت در ترس و واهمه فرو برده است.

در مجمع‌الجزایر بحرین هم تمام تحولات حکایت از عدم عقب‌نشینی مردم از خواسته‌های خود دارد. برخی از منابع خبری و تحلیلگران در منطقه بر این باور هستند که برگزاری رزمایش نظامی ارتش ایران در دریای عمان و تنگه هرمز، تأثیر بسیار مهمی در روند تحولات به‌خصوص در حوزه بحرین داشته است. تداوم اعتراضات مردمی و همراهی و همگامی علمای دینی و تأکید آنان بر ادامه این راه، با وجود حمایت‌های غربی و عربی از رژیم آل‌خلیفه نوید آینده‌ای درخشان در این مورد را می‌دهد. با وجود این تحولات برخی از منابع خبری در منطقه در طول هفته گذشته اعلام کرده‌اند که آمریکا و قطر برای پایان دادن به اعتراضات مردمی در بحرین، رایزنی‌ها و طرح‌هایی هم داشته و ارائه کرده‌اند که این طرح‌ها با مخالفت مخالفان از

یکسو و عربستان از سوی دیگر مواجه شده است. به گفته این منابع مهمترین مخالف این طرح در عربستان ولیعهد جدید این کشور است که می‌گوید هرگونه اصلاح در ساختار سیاسی بحرین، دامنه‌اش به عربستان نیز خواهد رسید.

در فلسطین نیز علیرغم تمام شرط‌های تشکیلات خودگردان فلسطین برای از سرگیری مذاکرات سازش، تحت فشارهای کشورهای غربی و عربی، مذاکره‌کننده ارشد این تشکیلات در امان پایتخت اردن با یکی از مقامات رژیم صهیونیستی دیدار و با وی راه‌های از سرگیری مذاکرات را بررسی کرد. این اتفاق در حالی روی می‌دهد که بنیامین نتانیاها نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی از مذاکرات بدون پیش‌شرط سخن گفته بود. گروه‌های مختلف فلسطینی از این اقدام تشکیلات خودگردان به شدت انتقاد و آن را مانعی در راه تحقق آشتی ملی ارزیابی می‌کنند و در این مورد هشدارهایی نیز دادند.

کشور یمن نیز در دوراهی رفتن و ماندن علی عبدالله صالح رئیس‌جمهور این کشور، راه انتخابی ندارد. صالح که پیش از این قرار بود به بهانه درمان بیماری خود به آمریکا رفته و در این کشور مستقر شود، با عدم صدور ویزای دائم توسط آمریکا ماندن در یمن را ترجیح داده و همین مسئله شرایط تحقق طرح شورای همکاری خلیج فارس را سخت‌تر کرده است. به نظر می‌رسد دیکتاتور یمن با ماندن در صنعا، دایره مخالفت‌ها با خود را بیشتر خواهد کرد و با پیچیده‌تر شدن اوضاع در کوتاه‌مدت عملاً طرح شورای همکاری خلیج فارس ناکارآمدی خود را اثبات خواهد کرد. نکته مهم در مورد یمن تصرف ساختمان‌های وزارتخانه‌های مختلف این کشور توسط مخالفان و



شروع نهضت پیوستن کارمندان و کارکنان آنها به مردم است که به شدت برای رژیم حاکم و نخست‌وزیر منصوب شده شرایط را غیرقابل کنترل کرده است.

## سوریه

۱. دو جریان مخالف دمشق با امضای توافقی اعلام کردند که در صورت موفق بودن مبارزات مسلحانه برای براندازی دولت سوریه، این توافق نقشه راه آنان خواهد بود. شورای موسوم به شورای ملی سوریه به ریاست برهان غلیون که در استانبول ترکیه و با حمایت مستقیم آمریکا تشکیل شد، توافقی با جریان «هیئت هماهنگی ملی سوریه برای نیروی‌های تغییر دمکراتیک» به ریاست هیثم مناع امضا کرد و آن را نقشه راه آینده سوریه برای مرحله پس از بشار اسد نام گذاشت.

۲. مقامات سوریه اعلام کردند که ماه گذشته یک افسر بلندپایه قطری را در فرودگاه دمشق بازداشت کردند که از یکی از کشورهای عربی به دمشق وارد شد.

۳. یک روزنامه انگلیسی با اشاره به حضور عوامل سیا و MI 6 (سرویس جاسوسی انگلیس) در خاک سوریه از طرح محرمانه وزارت دفاع انگلیس برای ایجاد منطقه پرواز ممنوع بر فراز سوریه با کمک گرفتن از ناتو پرده برداشت.

۴. وزیر جنگ رژیم صهیونیستی با بیان این ادعا که نظام سوریه به پایان خود نزدیک می‌شود، اذعان کرد که قطر و عربستان سیاست قاطعانه‌ای علیه دمشق دارند. به گزارش روزنامه صهیونیستی هآرتص، این مقام صهیونیست در بخش سوریه در گزارش خود با اذعان به فشارهای داخلی و خارجی بر سوریه، مدعی شد که

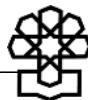
«وضعیت خانواده اسد بدتر می‌شود» و حتی اگر دشوار باشد که زمانی برای سقوط نظام سوریه تعیین کرد، اما رویکرد و سمت‌وسوها روشن است و هر روز که می‌گذرد نظام به پایان خود نزدیک‌تر می‌شود.

۵. به گزارش منابع آگاه افرادی از هیئت‌های دیپلماتیک خارجی به صورت دوره‌ای با شبه‌نظامیان مخالف دولت سوریه در منطقه جبل الزاویه در ارتباط هستند و گاهی اوقات با خودروهای دیپلماتیک مخالفان مسلح را جابجا می‌کنند.

۶. دبیرکل اتحادیه عرب در اولین سخنان مطبوعاتی پس از ورود ناظران عربی به سوریه اعلام کرد که کار ناظران خوب پیش می‌رود، اعتراض مسلحانه به خارج شهرها منتقل شده و تاکنون ۳۴۸۴ بازداشتی آزاد شده‌اند.

۷. رئیس هیئت ناظران اتحادیه عرب در استان ادلب در شمال غرب سوریه گفت: هیئت روز سه‌شنبه از شهرهای سلقین و حارم در استان بازدید کرد، وضع عادی بود و هیچ نشانه‌ای از خشونت، نظامی‌گری یا مظاهر مسلحانه مشاهده نشد.

۸. هیثم مناع رئیس هیئت هماهنگی ملی سوریه که با شورای ملی سوریه از دیگر جریان‌های معارض خارج‌نشین سوریه دچار اختلافات شدید شده است، اعلام کرد که در صورتی که راهکار نظامی ارتش سوریه پایان نیابد، بهتر است، نیروهای نظامی اعراب وارد سوریه شود. وی این دخالت نظامی را دخالت بیگانه ندانست و مدعی شد در صورت «ورود نیروهای مصر یا نیروهای عربی، حساسیتی از جانب مردم احساس نخواهد شد».



۹. نیروهای امنیتی و ارتش سوریه با نصب یک کمین، موفق شدند یک گروه مسلح را که قصد داشتند از مرز لبنان وارد خاک سوریه و به حمص اعزام شوند، غافلگیر و بیش از ۱۰۰ نفر از آنان را بازداشت کند.

۱۰. رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی با اشاره به سفر وزیر خارجه ترکیه به ایران گفت: در صورتی که ترکیه سیاست‌های گذشته خود در رابطه با سوریه را تعدیل کرده و واقعیت‌های صحنه تحولات سوریه را بپذیرد زمینه‌های لازم برای دیپلماسی مشترک ایران و ترکیه در قبال مسئله سوریه فراهم خواهد شد. علاءالدین بروجردی در گفتگو با خبرگزاری مهر با اشاره به سفر قریب‌الوقوع علی لاریجانی رئیس مجلس شورای اسلامی به آنکارا به دعوت رئیس مجلس ترکیه، مهمترین محور مذاکرات وزیر امور خارجه ترکیه با علی‌اکبر صالحی در سفر دو روزه‌اش به تهران را حول محور مسائل سوریه خواند.

۱۱. فرانسه در پی جریان‌سازی‌ها و کارشکنی‌های خود پیش از گزارش نهایی ناظران اتحادیه عرب در سوریه، به این ناظران هشدار داد که تحت تأثیر فریبکاری‌های دولت بشار اسد قرار نگیرند. آلن ژوپه وزیر امور خارجه فرانسه پس از نشستی با همتای پرتغالی خود در جمع خبرنگاران گفت: نوآوری اتحادیه عرب می‌تواند مفید باشد، اما ناظران این اتحادیه نباید به‌خود اجازه بدهند که در تصمیمات نهایی، تحت تأثیر فریبکاری‌های دولت اسد قرار بگیرند.

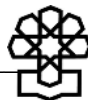
۱۲. در پی اعلام برخی تحریم‌ها از سوی دولت ترکیه علیه سوریه و واکنش متقابل دولت دمشق در مقابل این تحریم‌ها با افزایش حق ترانزیت کامیون‌های ترکیه از خاک سوریه، گزارش‌ها حاکی از افت درآمد ۱۵۰ میلیون دلاری سوریه از این محل و در

شرایط دشوار قرار گرفتن کامیون‌داران ترکیه است. روزانه پنج هزار کامیون ترک از خاک سوریه به اردن و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس می‌رفتند که تجارتی چند میلیاردی را برای این کشور رقم می‌زدند.

۱۳. عبدالحلیم خدام مخالف سوری از انگلیس خواست تا برای براندازی نظام بشار اسد به این کشور حمله نظامی کند. خدام در تازه‌ترین مصاحبه اختصاصی با تلویزیون رژیم صهیونیستی فاش کرد: «اگر نظام سوریه تا چند هفته دیگر سقوط نکند، سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) برای دخالت نظامی در سوریه طرح‌هایی تهیه کرده است». این سخنان از عمق روابط تنگاتنگ وی با غرب و اعضای ناتو و حضورش در مذاکرات پشت پرده علیه سوریه حکایت دارد.

۱۴. شیخ حمد بن جاسم بن جابر آل ثانی نخست‌وزیر قطر و بان‌کی مون دبیرکل سازمان ملل درخصوص مأموریت گروه اعزامی اتحادیه عرب به سوریه گفتگو کردند. این مقام قطری که از مأموریت ناظران اتحادیه به مقصود خود که متهم کردن دولت سوریه است، نرسیده، از دبیرکل سازمان ملل خواست تا زمینه را برای مشارکت ناظران این سازمان در سوریه آماده کند.

۱۵. روزنامه انگلیسی دیلی تلگراف نوشت که شکاف در میان گروه‌های مخالف سوریه بیشتر شده و آنها نمی‌توانند به نقطه نظر مشترکی دست پیدا کنند. به نوشته این روزنامه، نقطه اختلافی میان مخالفان دولت در زمینه دخالت خارجی در سوریه است، گروهی از مخالفان به اخوان المسلمون وابسته هستند و گروهی دیگر نیز به اقلیت‌های کرد و مسیحی وابسته هستند، آنها همچنین اختلافات دیگری نیز در زمینه برنامه‌های کاری و خواسته‌های خود از انقلاب دارند.



۱۶. نوری‌المالکی نخست‌وزیر عراق با اشاره به اینکه کشورش در هیچ اقدامی علیه کشورهای منطقه مشارکت نخواهد کرد، بر مخالفت با راه‌حل نظامی علیه سوریه تأکید کرد.

۱۷. یک فرد انتحاری با منفجر کردن خود در کنار یک چراغ راهنمایی در نزدیکی مدرسه حسن‌الحکیم که منطقه‌ای مملو از جمعیت در دمشق محسوب می‌شود، سبب کشته شدن ۲۵ نفر و زخمی شدن ۵۰ نفر دیگر شد.

۱۸. دبیرکل اتحادیه عرب به همراه شماری از ناظران به پایتخت سوریه رفت. وی درحالی روز جمعه راهی دمشق شد که انفجارهای خونینی این شهر را در ماتم فرو برده است. این درحالی است که برخی از منابع آگاه در اتحادیه عرب می‌گویند نبیل‌العربی پس از دیدار با خالد مشعل رئیس دفتر سیاسی حماس پیامی را توسط وی برای بشار اسد رئیس‌جمهور سوریه فرستاده است.

## بحرین

۱. مقام‌های امور اطلاع‌رسانی در بحرین ضمن اذعان به شکنجه معترضان این کشور از محاکمه پنج پلیس در ارتباط با این موضوع خبر دادند. واف حمزه دادستان کل کشور در بیانیه‌ای اعلام کرد دو پلیس متهم به شکنجه و بدرفتاری هستند و سه نفر دیگر هم به علت گزارش نکردن این بدرفتاری‌ها متهم هستند.

۲. آیت‌الله شیخ عیسی قاسم رهبر شیعیان بحرینی گفت: رژیم آل خلیفه دو راه بیشتر پیش رو ندارد: یا به خواست مردم توجه کند و اصلاحات ریشه‌ای انجام دهد یا اینکه بدون توجه به خواست مردمی به سیاست‌های امنیتی خود ادامه دهد. عیسی قاسم

بیان کرد: قطار تغییرات هرگز متوقف نمی‌شود و هر روز بر تعداد درخواست‌کنندگان اصلاحات افزوده خواهد شد. متأسفانه خواسته‌های اصلاح‌طلبانه مردم بحرین با بی‌توجهی رژیم روبرو نشده است.

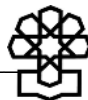
۳. ائتلاف ۱۴ فوریه بحرین با صدور بیانیه‌ای ضمن تأکید بر ادامه اعتراضات و مقابله همه‌جانبه با اقدامات سرکوبگرانه آل خلیفه، این رژیم را مجری سیاست‌های دیکته شده خارجی به‌ویژه از سوی عربستان و آمریکا دانست.

۴. یک روزنامه صهیونیستی نوشت، یکی از خاخامان برجسته ایالت نیویورک آمریکا به پادشاه بحرین با وجود تمام جنایاتش علیه ملت این کشور ادای احترام کرد و بحرین را نمونه زندگی مسالمت‌آمیز طوایف مذهبی مختلف در جهان عرب برشمرد.

۵. به نوشته خبرگزاری بحرین، دولت این کشور اعلام کرد که هیئتی قضایی را برای بازبینی احکام صادر شده علیه معارضان بحرینی تشکیل می‌دهد، دولت بحرین در عین حال گفت که اجازه برگزاری دادگاه استیناف را به این متهمان نخواهد داد، البته مقامات آل خلیفه حاضر نشدند. در این مورد گفتند که در برخی موارد این قانون اجرایی نخواهد شد.

۶. معاون سیاسی دبیرکل جمعیت وفاق بحرین بر ادامه مخالفت با سیاست‌های ضدانسانی نظام بحرین تأکید کرد. وی که با شبکه خبری بی.بی.سی عربی گفتگو می‌کرد، در ادامه تأکید کرد: در خلال درگیری‌های اخیر در بحرین ۲ هزار و ۹۰۰ تن دستگیر که ۲ هزار و ۱۰۰ نفر از آنان آزاد شدند.

۷. منابع خبری از شهادت یک زن بحرینی در اثر استنشاق گاز اشک‌آور و سمی در این کشور خبر دادند. فخریه جاسم السکران که چند روز قبل بر اثر استنشاق گازهای



سمی شلیک شده توسط نیروهای امنیتی و نظامی آل خلیفه به منزلش آسیب دیده بود؛ به شهادت رسید.

۸. جمعیت عمل اسلامی بحرین با تأکید بر اینکه مردم این کشور هرگز از مطالبات بر حق خود چشم‌پوشی نخواهند کرد، خواستار تحرک فوری جامعه بین‌المللی برای توقف اقدامات سرکوبگرانه آل خلیفه شد.

## یمن

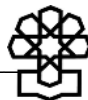
۱. منابع یمنی اعلام کردند که علی عبدالله صالح قصد دارد ارتش ۱۲ هزار نفری را از اعضای خانواده خود برای کودتا علیه طرح شورای همکاری خلیج فارس تشکیل دهد.
۲. منابع آگاه در کاخ ریاست‌جمهوری یمن نیز اعلام کردند که علی عبدالله صالح و خانواده‌اش قصد ندارند تا بعد از انتخابات زودهنگام ریاست‌جمهوری که پیش‌بینی می‌شود در ۲۱ فوریه برگزار شود، کشور را ترک کنند.
۳. خبرها حاکی از این است که علی عبدالله صالح طی نشست با مسئولان کنگره ملی حاکم نسبت به فروپاشی و سقوط مؤسسات دولتی و افتادن آنها به دست معترضان یمنی هشدار داد. در این نشست که با حضور عبدربه منصور هادی، رئیس‌جمهوری موقت یمن، رهبران حزب کنگره ملی حاکم و شماری از مسئولان دولت و پارلمان یمن برگزار شد صالح از مسئولان کنگره ملی حاکم خواست با اتخاذ تدابیر جدی مانع از افزایش ناآرامی‌ها و سقوط وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی در کشور شوند.

۴. دیکتاتور یمن که دو هفته پیش اعلام کرده بود، برای بازگرداندن آرامش به کشورش قصد دارد این کشور را ترک و به آمریکا سفر کند، اعلام کرد که قصد ندارد یمن را ترک کند.

۵. منابع آگاه در صنعا پایتخت یمن اعلام کردند که علی محمد الانسی، رئیس سازمان امنیت ملی یمن و رئیس دفتر ریاست جمهوری این کشور استعفای خود را به عبدربه منصور هادی، رئیس جمهوری موقت یمن تقدیم کرده و به طور ناگهانی از کشور خارج شده است. علی محمد الانسی در نظام علی عبدالله صالح دارای پست‌ها و مناصب بسیاری بود که مهمترین آنها نظارت بر تحقیقات انجام شده در خصوص حادثه ترور مسجد کاخ ریاست جمهوری یمن و اتخاذ تصمیمات اصلی از جمله تعیین وزرا و سفیران بلندپایه یمنی بود.

۶. هزاران تن از مردم یمن بار دیگر با برگزاری تظاهرات در این کشور خواهان محاکمه علی عبدالله صالح شده و مخالفت خود را با اعطای مصونیت به وی اعلام کردند.

۷. عبدربه منصور هادی، معاون رئیس جمهوری یمن نسبت به وقوع جنگ داخلی در کشور در صورت شکست دولت توافق ملی هشدار داد. وی در نشست دولت توافق ملی به ریاست محمد سالم باسندوه، عنوان داشت: جامعه بین‌الملل به یمن فرصت بزرگی داده که تاکنون به هیچ کشور دیگری نداده است. زیرا یمن دارای ویژگی‌های استراتژیک منطقه‌ای و بین‌المللی است.



۸. ابوبکر القربی، وزیر خارجه یمن در گفتگو با روزنامه الوطن چاپ عربستان بیان کرد: شمارش معکوس برای حل و فصل بحران‌های سیاسی در یمن از طریق اجرای طرح شورای همکاری خلیج (فارس) آغاز شده است.

منابع سیاسی در یمن اعلام کردند که دولت توافق ملی لایحه اعطای مصونیت به علی‌عبدالله صالح را با هدف تحت پیگرد نبودن وی و عاملان رژیم وی تصویب کرد. این منابع در ادامه افزودند که این اقدام با هدف عدم شکست طرح شورای همکاری خلیج فارس و همچنین اجرای مفاد آن صورت گرفته است.

۹. در پی اقدام واشنگتن در صدور روادید صرفاً پزشکی برای رئیس‌جمهور فرمایشی یمن، وی نیز با ابراز نارضایتی از این انحصار، سفرش به آمریکا را لغو کرد. احمد صوفی مشاور رسانه‌ای صالح در این باره به رادیو سوا گفت که پس از صدور روادید پزشکی برای صالح از سوی آمریکا، ما این امر را با وزیر خارجه بررسی کردیم. آمریکا می‌خواهد که این سفر را به یک سفر درمانی منحصر کند، اما ما معتقدیم که سفر صالح به آمریکا باید در راستای ایجاد فضای سیاسی مناسب در یمن صورت می‌گرفت.

۱۰. نماینده یمن در اتحادیه عرب طرح برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری در این کشور براساس توافقنامه ریاض را مردود دانست. به گفته عبدالملک منصور توافقنامه ریاض که تحت فشار، اجبار و اکراه بین احزاب مخالف و علی‌عبدالله صالح امضا شده است، بر برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری در یمن تأکید کرد، اما شیوه برگزاری، نامزد شدن تنها یک شخص و غیررقابتی بودن آن مقبول نیست.

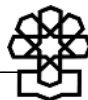
۱۱. واشنگتن به علی‌الله صالح نسبت به پایبند نبودن به تعهداتش و ترک قدرت هشدار داد. به نوشته روزنامه مصری الیوم السابع، آمریکا بر آن است که علی‌الله صالح، رئیس‌جمهوری یمن باید عملاً بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری که قرار است ماه آینده برگزار شود، قدرت را واگذار کند.

## مصر

۱. رئیس‌شورای عالی نظامی مصر دستور برگزاری انتخابات مجلس شورای این کشور را در دو مرحله صادر کرد. براساس این طرح انتخابات مجلس شورای مصر به‌جای سه مرحله بسان انتخابات مجلس ملت در دو مرحله و همچنین دور دوم انتخابات به‌جای دو روز در یک روز برگزار خواهد شد.

۲. اخوان‌المسلمین مصر با تأکید بر اینکه تحت هیچ شرایطی رژیم صهیونیستی را به رسمیت نخواهد شناخت از احتمال برگزاری همه‌پرسی در مورد پیمان کمپ‌دیوید با تل‌آویو خبر داد. رشاد بیومی معاون رهبر اخوان‌المسلمین در سخنانی که در پایگاه اینترنتی رسمی این گروه منتشر شده است گفت: ما به هیچ‌وجه اسرائیل را به رسمیت نخواهیم شناخت و آن را اشغالگر و جنایتکار می‌دانیم. بر مبنای این تصمیم انتخابات مرحله نخست مجلس شورا در روزهای ۲۹ و ۳۰ ژانویه (۹ و ۱۰ بهمن‌ماه) و مرحله دوم آن در ۱۴ و ۱۵ فوریه (۲۵ و ۲۶ بهمن‌ماه) برگزار خواهد شد.

۳. رهبر حزب آزادی و عدالت وابسته به گروه اخوان‌المسلمین مصر با اشاره به پیروزی این حزب در مراحل اول و دوم انتخابات پارلمانی آن را به مفهوم نادیده



گرفتن دیگر گروه‌ها در تدوین قانون اساسی ندانست. محمد مرسی در این مورد گفت: ما در تدوین قانون اساسی به حقوق مصری‌ها احترام می‌گذاریم و هیچ گروه سیاسی که اکثریت را به دست نیاورده یا در انتخابات ناکام شده است را نادیده نمی‌گیریم. رهبر حزب آزادی و عدالت اظهار داشت: همه گروه‌های سیاسی و متفکران مصری بدون توجه به وابستگی دینی و سیاسی آنها در تدوین قانون اساسی مشارکت خواهند داشت زیرا قانون اساسی متعلق به حزب خاصی نیست.

۴. روزنامه نیویورک‌تایمز در گزارشی به این نکته اشاره کرد که دولت اوباما سیاست‌های جدیدی را اتخاذ کرده که بر اساس آن چند دهه دشمنی و عدم اطمینان به گروه اخوان‌المسلمین را مورد بازبینی قرار می‌دهد. این روزنامه می‌افزاید: تحول در سیاست‌های آمریکا اقرار به واقعیت‌های سیاسی در مصر و کل منطقه است، زیرا در بسیاری از کشورهای منطقه اسلامگرایان قدرت را در دست گرفته‌اند.

۵. دادستانی کل مصر در دادگاه جنایی قاهره خواستار حکم اعدام با چوبه دار برای رئیس‌جمهوری مخلوع این کشور شد. به گزارش رسانه‌های مصری، دادگاه جنایی در شمال قاهره روز پنجشنبه به ریاست احمد رفعت محاکمه حسنی‌مبارک و دو پسر او علاء و جمال را به همراه حبیب العادلی وزیر کشور سابق مصر و ۶ نفر از معاونان وی و حسین سالم تاجر فراری را ادامه داد.

۶. دولت آمریکا اعلام کرد، گروه اخوان‌المسلمین که اکثریت پارلمان مصر را در اختیار دارد، حمایت خود را از معاهده صلح ۱۹۷۹ با رژیم صهیونیستی اعلام کرده است. ویکتوریا نولاند، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا تصریح کرد: گروه اخوان‌المسلمین به ما متعهد شده تا از این معاهده صلح همچنان حمایت کند. سخنگوی

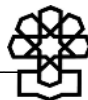
وزارت خارجه آمریکا در ادامه تأکید کرد، برای آمریکا لازم است تا نظرات اخوان‌المسلمین و سایر احزاب را درخصوص جریان‌های مختلف بدانند زیرا ممکن است اختلاف‌نظرهایی درباره هر یک از این موضوعات در هر حزبی وجود داشته باشد.

## عربستان

۱. مردم در شرق عربستان با در دست داشتن پرچم بحرین اقدامات سرکوبگرانه رژیم آل سعود و آل خلیفه علیه شیعیان را در استان‌های شرقی عربستان و بحرین محکوم کردند.

۲. وزارت کشور عربستان حکم جلب ۲۳ تن از معترضان این کشور در منطقه شیعه‌نشین شرق عربستان را به اتهام ایجاد درگیری در مناطق مذکور صادر کرد. روزنامه فرامنطقه‌ای القدس العربی، منصور التركي، سخنگوی وزارت کشور عربستان ادعا کرد: مسئولان این کشور شواهد و مدارکی درخصوص رابطه این افراد با گروه‌های خارجی در دست دارند. مسئولان عربستانی افراد مذکور را به تلاش برای اجرای برنامه‌های بیگانگان متهم کرده‌اند.

۳. کارشناسان در نشست تخصصی اندیشکده «رند» با اشاره به اینکه شورای همکاری خلیج فارس بازیچه عربستان است تأکید کردند که وحدت ظاهری در این شورا سرابی بیش نیست. اندیشکده «رند» در گزارشی به بررسی سخنرانی‌ها و گفتگوهای «دیوید آرون»، «فردریک وری» و «برت اندرو والاس» طی کنفرانسی با عنوان «امنیت خلیج فارس در جریان تحولات عمیق منطقه حقوق متقابل و



مشارکت‌های پایدار» پرداخت. خیزش‌های منطقه «شورای همکاری خلیج فارس»، همبستگی «اتحادیه عرب»، مسئله ایران و ارتش‌های منطقه خلیج فارس، موضوعات مطرح شده در این کنفرانس را تشکیل می‌دادند. این نشست با شرکت صد نفر از مقامات ارشد دولتی، دانشگاهی، افسران ارتش و اصحاب رسانه صورت پذیرفت.

۴. نظامیان عربستانی به‌طور گسترده‌ای وارد شهر قطیف که طی ماه‌های گذشته ناآرام بوده، شدند.

۵. به گزارش پرس.تی.وی: نظامیان عربستانی به‌طور گسترده‌ای وارد شهر قطیف که طی ماه‌های گذشته ناآرام بوده، شدند.

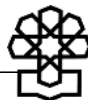
۶. وزارت کشور عربستان مانع سفر محمدسعید فعال سیاسی عربستانی به مصر برای شرکت مراسم ازدواج دخترش شد. به گزارش روزنامه القدس العربی، یک منبع رسانه‌ای عربستانی که خواست نامش فاش نشود، روز پنجشنبه در این خصوص گفت: وزارت کشور عربستان مانع سفر این فعال سیاسی به قاهره برای شرکت در جشن ازدواج دخترش شد و به همین دلیل وی دچار حمله قلبی شد و برای معالجه به یکی از بیمارستان‌های جده واقع در ساحل دریای سرخ اعزام گردید.

۷. کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل متحد می‌گوید شمار اعدام‌ها در عربستان سعودی در سال گذشته میلادی سه برابر افزایش یافته است. وپرت کولویله سخنگوی کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل روز جمعه (۱۵ دی، ۵ ژانویه) در کنفرانس معمول خبری خود گفت: ما از افزایش قابل توجه شمار اعدام‌ها در عربستان سعودی در سال گذشته میلادی آگاه شده‌ایم. در عربستان سعودی مجازات جرائم زیادی اعدام است.

۸. روحانی شیعی سعودی در خطبه‌های نماز جمعه با محکوم کردن اطلاعیه وزارت داخلی عربستان سکوت مقابل ظلم و ظالم را جایز ندانست و خواستار احیای کلمه حق شد. آیت‌الله شیخ «نمر باقر آل‌نمر» در خطبه‌های نماز جمعه خود در مسجد امام حسین (ع) منطقه الزازه در استان قطیف تأکید کرد، همه در این دنیا در محضر عدل الهی قرار گرفته‌ایم و ظالمان و ستمگران هیچ‌گاه نخواهند توانست به حکومت ظالمانه ادامه دهند.

## فلسطین

۱. به نوشته روزنامه عربستانی الریاض رهبران فلسطینی با برگزاری نشست‌های توافق کردند که برای ممانعت از ادامه روند شهرک‌سازی‌های رژیم صهیونیستی در قدس و کرانه باختری به شورای امنیت و اتحادیه عرب خواهند رفت و از این دو نهاد خواهند خواست تمام تلاش خود را برای توقف شهرک‌سازی به‌کار گیرند.
۲. اسماعیل هنیه نخست‌وزیر فلسطین در سفری رسمی به ترکیه رفت و توسط مقامات این کشور مورد استقبال قرار گرفت. هنیه در این سفر با مقامات ترک دیدار کرد.
۳. نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی با اعلام اینکه روند سیاسی با فلسطینیان متوقف شده است خواستار بازگشت به مذاکرات مستقیم بدون پیش‌شرط شد.
۴. عضو کمیته مرکزی جنبش فتح برای بررسی روند آشتی ملی فلسطین و دیدار با رهبران و گروه‌های فلسطینی وارد نوار غزه شد. به گزارش الجزیره نبیل شعث،



عضو کمیته مرکزی جنبش فتح عنوان داشت: هنوز نگرانی‌هایی نسبت به تکمیل نشدن روند آشتی ملی فلسطین با توجه به تجربه‌های گذشته ما وجود دارد.

۵. نشست گروه سازش فلسطینی با طرف اسرائیلی در امان پایتخت اردن که در راستای تلاش برای ازسرگیری مذاکرات مستقیم سازش بین دو طرف برگزار شد، بدون نتیجه پایان یافت. در این دیدار صائب عریقات مذاکره‌کننده ارشد تشکیلات خودگردان فلسطین و اسحاق مولخو فرستاده بنیامین نتانیاهاو نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی و نمایندگان از کمیته چهارجانبه حضور داشتند.

۶. کاترین آشتون مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، از مقامات فلسطینی و صهیونیستی خواست به تلاش‌های صلح ادامه دهند.

۷. نبیل‌العربی دبیرکل اتحادیه عرب روز چهارشنبه با ارسال نامه‌ای برای بان‌کی‌مون دبیرکل سازمان ملل متحد دخالت جدی او برای پایان دادن به درد و رنج اسرا و زندانیان فلسطینی در زندان‌های رژیم صهیونیستی را خواستار شد. در این نامه اسامی ۵۲ زندانی فلسطینی که بیش از ۲۰ سال است در زندان‌های رژیم صهیونیستی نگهداری می‌شدند مطرح شده و آمده است که اتحادیه عرب به پرونده اسرای فلسطینی اهمیت ویژه قائل است و همه تلاش‌های خود را برای سرانجام رساندن آن مبذول می‌دارد.

## تونس

۱. رئیس‌جمهور موقت تونس در اولین سفر خارجی خود پس از انتخاب به‌عنوان رئیس‌جمهوری این کشور برای دیدار با مقامات شورای ملی انتقالی لیبی به این

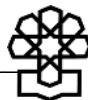
کشور سفر کرد. این سفر درحالی صورت می‌گیرد که در مرزهای دو کشور تنش‌هایی صورت گرفته است.

۲. رئیس‌جمهور تونس طی حکمی اعلام کرد که حالت فوق‌العاده در این کشور را برای سه ماه دیگر تمدید می‌کند. یک مقام دولتی تونس در این باره گفت: از زمان براندازی رژیم زین‌العابدین بن علی، این پنجمین بار است که حالت فوق‌العاده در این کشور تمدید می‌شود.

۳. رئیس دادگاه نظامی تونس اعلام کرد، عربستان سعودی درخواست این کشور برای تحویل دیکتاتور مخلوع تونس را نادیده گرفته است. الهادی العیاری، رئیس دادگاه نظامی تونس اظهار داشت: دو بار از عربستان سعودی خواستیم تا بن علی را تحویل دهد، ولی هیچ پاسخی دریافت نکردیم.

۴. رئیس‌جمهور تونس اظهار داشت که دین مبین اسلام راه‌حل مشکلات معاصر است و پیروزی اسلامگرایان در کشورهای عربی این مسئله را تثبیت کرد. منصف المرزوقی در جریان سفر به لیبی اظهار داشت: مردم کشورهای عربی که رژیم‌های [دیکتاتوری]شان را سرنگون کردند این نکته را درک کردند که اسلام می‌تواند مشکلات معاصر را حل و فصل کند و به همین دلیل اسلامگرایان در انتخابات مصر، تونس و مغرب پیروز شدند.

۵. درحالی که یک شهروند تونسی دیگر اقدام به خودسوزی کرده، شهرهای مختلف این کشور از جمله پایتخت آن صحنه اعتراض‌های مردمی برای بهبود وضعیت کارمندان و کارگران و رفع مشکل بیکاری است. به گزارش روزنامه القدس العربی به گفته شاهدان عینی، این مرد تونسی به دلیل بیکاری و مشکلات اقتصادی قصد دیدار با



هیئت سه نفره وزارتت که به این استان سفر کرده بودند را داشت، اما با پاسخ مثبت روبرو نشد و با بنزین اقدام به خودسوزی کرد.

۶. وزیر امور خارجه فرانسه، با تمجید از روند دمکراتیک در تونس، خواستار ایجاد شراکت حقیقی میان دو کشور و ایجاد صفحه جدیدی در روابط دوجانبه شد. آلن ژوپه که برای دیداری دو روزه به تونس سفر کرده است، پس از دیدار با حمادی الجبالی، نخست‌وزیر تونس یادآور شد که کشورش از روند دمکراتیک در تونس حمایت می‌کند، زیرا این روند بر اساس ارزش‌هایی چون حاکمیت قانون، احترام به آزادی‌های مدنی و فردی، حقوق بشر و حقوق زنان بنا نهاده شده است.

۷. یکی از سخنگویان دولت آلمان در برلین روز جمعه اعلام کرد، وزیر امور خارجه آلمان قرار است در هفته جاری طی سفری سه روزه به لیبی، الجزایر و تونس برود. براساس گزارش خبرگزاری فرانسه، گویدو وستروله، وزیر امور خارجه آلمان قصد دارد در جریان سفر سه روزه خود به ترغیب این سه کشور برای انجام اصلاحات دمکراتیک بپردازد.

## لیبی

۱. عربستان سعودی و لیبی درباره تجدیدنظر در روابط دوجانبه و گشایش سفارتخانه در ریاض و طرابلس و مبادله سفیر به توافق رسیدند. خبرگزاری رسمی عربستان اعلام کرد که سعود الفیصل، وزیر خارجه عربستان ضمن استقبال از عبدالباسط عبدالقادر البدری، فرستاده دولت انتقالی لیبی در ریاض با وی دیدار و

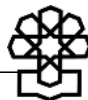
گفتگو کرد. روابط دو جانبه طرابلس - ریاض در سال ۲۰۰۴ و پس از متهم شدن رژیم قذافی توسط عربستان به دست داشتن در توطئه ترور ملک عبدالله بن عبدالعزیز، هنگامی که سمت ولیعهدی عربستان را برعهده داشت، با فراخواندن سفرای دو کشور رو به تیرگی نهاد.

۲. رسانه‌های لیبی از کشف ۲۰ تن طلا و ۸۰ میلیون یورو در صحراهای جنوب این کشور خبر داده‌اند. این مقدار پول و طلا در اراضی شهر زله مدفون بوده است و به نظر می‌رسد متعلق به نیروهای طرفدار معمر قذافی بوده است که در صحراهای جنوب لیبی پنهان کرده‌اند.

۳. لیبی اعلام کرد که بازبینی قراردادهایی که رژیم سابق این کشور با شرکت نفتی ایتالیایی اِنی امضا کرده شامل قراردادهای نفت و گاز نمی‌شود. دفتر نخست‌وزیری لیبی در بیانیه‌ای اعلام کرد: برای اجتناب از سوءتفاهم، سرمایه‌گذاری‌های مشترک مورد بازبینی و اصلاح قرار خواهند گرفت که شامل پروژه‌های توسعه پایدار قید شده در یادداشت‌های تفاهم بین اِنی و لیبی هستند.

۴. در جریان درگیری‌های هفته گذشته میان انقلابیون لیبی، دستکم ۶ نفر کشته شدند. این درگیری‌ها میان انقلابیون شهر مصراته و منطقه سیدی خلیفه که در ساختمان‌های نهاد اطلاعاتی رژیم سابق مستقر هستند، روی داد.

۵. یوسف المنقوش سرهنگ بازنشسته ارتش لیبی به‌عنوان رئیس ستاد مشترک ارتش ملی لیبی منصوب شد. این سرهنگ بازنشسته ارتش سابق، در تیرماه گذشته در شرق لیبی توسط نیروهای قذافی بازداشت و به زندانی در شهر طرابلس منتقل شده بود.



۶. مصطفی عبدالجلیل رئیس شورای انتقالی لیبی با اشاره به درگیری‌های طرابلس بیان کرد: مردم لیبی باید خویشتنداری کنند. وی با اشاره به پیش‌نویس قانون انتخابات این کشور افزود: مردم می‌توانند از طریق مراجعه به پایگاه اینترنتی یا تماس تلفنی دیدگاه‌های خود را درباره آن مطرح کنند.

۷. مجلس ملی انتقالی لیبی، قانون ممنوعیت فعالیت احزاب و تشکلهای سیاسی را در این کشور لغو کرد. به گفته کارشناسان، تصویب قانون تشکیل و فعالیت احزاب ازسوی مجلس انتقالی لیبی این کشور را یک گام به سوی نظام مردم‌سالار به پیش می‌برد، اما احتمال وقوع چالش جدی را بین رهبران سه گروه تأثیرگذار در اداره امور لیبی ایجاد خواهد کرد.

۸. رئیس دوره‌ای شورای امنیت اعلام کرد شورای امنیت سازمان ملل درخصوص موارد نقض حقوق بشر ازسوی اعضای ناتو در جریان حمله هوایی به لیبی تحقیق می‌کند. وی تصریح کرد بر اساس گزارش‌های رسیده ناتو در جریان حمله هوایی مرتکب نقض حقوق بشر شده و تحقیقات در این زمینه آغاز شده است.

۹. شهر بنغازی خواستگاه انقلاب مردمی در لیبی شاهد تظاهرات نیروهای نظامی بود که به عقب افتادن پرداخت حقوق خود معترض بودند. این نیروها در خارج از شعبه بانک مرکزی در بنغازی تجمع کرده و با لباس‌های نظامی و در دست داشتن سلاح‌های خود گفتند که دولت باید بر ساختن ارتش جدید متمرکز شود، نه اینکه پادشاه‌های مالی به انقلابیون بدهد.



مرکز پژوهش‌ها  
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۱۸۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: خبرنامه انقلاب‌های خاورمیانه و شمال آفریقا (۲۶) (از ۱۰ تا ۱۷ دی‌ماه ۱۳۹۰)

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)

تهیه و تدوین: کریم جعفری

ناظر علمی: محمد جمشیدی

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار ادبی: فرزاد جعفری

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۱۰/۲۷